

بالاحصار پیشور

بالا حصار یاقلعه بالا حصار یکی از محلات تاریخی شهر پیشور در خیبر پختون خواه است. کلمه بالاحصار از فارسی دری آمده و به معنای قلعه بلند یا بلند ترین قلعه میباشد. این نام به وسیله پادشاه پشتون تیمور شاه درانی 1773-1793 به این قلعه داده شد که از آن به حیث پایتخت زمستانی خود در حالیکه در پایتخت خود در کابل اقامت داشت ، استفاده می کرد. امپراتور سیکه که پشاور را در قرن نوزدهم فتح کرد در سال 1834 به این قلعه (سمیر گرهه) نام داد اما این نام هیچگاهی محبوبیت نه یافت.

از سال 1949 این قلعه دفتر مرکزی قوای سرحدی می باشد که در نهایت بلندی شمال شرقی شهر پیشور قرار دارد اما نه چندان پیش این قلعه از نظر افتاده بود اما هم اکنون ساختمان های جدیدی میان قلعه و شهر کهنه در جریان است که فاصله بین قلعه و شهر را می پوشاند به هر صورت موقف پاناماریک و حاکم قلعه به طوری است که تمام شهر و حتی تمام دره پیشور را زیر نگین دارد. در یک روز آفتابی تمام کوه های دایره مانندی که پیشور را احاطه کرده اند از این قلعه قابل دید می باشد.

ساحه که به وسیله دیوار داخلی قلعه احاطه شده 10 اکر (40000 م.م) و ساحه دیوار داخلی 15 اکر (61000 م.م) و بلندای قلعه 90 فت (27م) از زمین میباشد. مورخ شناخته شده داکتر ای.اچ دانی در کتاب خو دزیر عنوان "پیشور شهر تاریخی سرحد" می نویسد: زمانی که هین تیسانگ زایر چینی در سال 630 پ.م از این قلعه دیدن کرد آنرا "اقامتگاه شاهانه" لقب داد.

او می گوید : تنها کلمه چینی " کونک شینگ " می تواند عظمت این ساختمان را به خاطر صحن دیوار ها و ساختمان شهر مانند آن توصیف کند.

هین تسانگ همچنان از داخل شهر که محصور به دیوار ها نبوده دیدن کرده است. پیشور همیشه به حیث یک شهر ستراتیژیک مد نظر بوده فتح و اداره ان همیشه برای شاهان و امپراتوری ها دارای اهمیت شایان بوده است .

در قرن 11 پ.م پادشاه هندو راجا جیپال در حوالی پیشور از دست محمود غزنوی شکست خورد. محمود فرقه نظامی خود را در بالاحصار جایجا ساخت.

بالا حصار در حالات مختلف از آبادانی تا ویرانی در دوره های مختلف دیده شده . پس از شکست امپراتور همایون قلعه بدست شیرشاه سوری ویران شد. در زمان همایون توجه بیشتری به قلعه می شد زیرا همایون می خواست از آن برای فتوحات بیشتر خود به شرق استفاده نماید. در بازسازی و اعمار قسمت های مهم قلعه او شخصاً نظارت داشت.

در اوایل قرن نوزدهم نیز پیشاور پایتخت زمستانی افغانستان و بالا حصار اقامتگاه پادشاهان افغان بود. اما در سال 1823 با شکست بارکزیان به دست سک ها در جنگ نوشهره سکه ها توانستند افغان ها را به طرف دره خیبر رانده و جناح راست دریای اندوس را به دست آورند. سکه ها برای مقابله با دربار افغانی قلعه را ویران کردند . ویرانی قلعه چنان بود که (مورکرافت) جاسوس انگلیسی در 1823 آنرا تل خاکی توصیف کرده است . او توضیح می کند که از تمام قلعه جز پشته یی از موادی که در انجا سنگ ها و مواد کیمیای جهت ساختن دوا های «مقوی» برای پادشاهان افغانی چیزی باقی نمانده بود ! سکه ها به مجرد اشغال پیشور کار ترمیم و ساختمان الحاقیه ها را در قلعه آغاز نمودند . (هاری سنگه نواله) بر این کار شخصاً نظارت داشت. سیکه ها بالا حصار را (سمیر گرهه) نام نهادند . اولین پیشوای سکه ها (گرو نانگ دیو) در اولین بازدید خود از پیشور از بالا حصار دیدن کرد. هری سنگه نواله بر دروازه ورودی قلعه لوحه یی نصب کرد که چنین خوانده می شد:

"سمیر گرهه به وسیله عالیجناب رنجیت سنگه بهادر مهاراجه با برکت خداوندی اعمار شد " پس از تصرف پیشور به وسیله بریتانیا در سال 1849 با لاحصار دو باره احیا شد و تا قرن بیست و یکم همچنان پا بر جا ماند.

حزب تحریک انصاف که قدرت سیاسی را در ولایت پختون خواه در دست دارد اخیراً به غرض تشویق جهانگردی ابتکاری به خرچ داده و فیصله نامه را به تصویب رسانیده که بر اساس آن دفتر مرکزی قوای سرحدی بالا حصار را ترک و این محل به یک محل توریستی مبدل گردد.

از ویکیپدیا
ترجمه ه . الف